

Zápis z panelové diskuse Služby pro neslyšící a nedoslýchavé studenty vysokých škol¹

Datum a místo konání

12. 2. 2013, 14.00-18.00 hodin

Brno, hotel BEST WESTERN PREMIER Hotel International Brno ****

Zúčastnění

Pořadatelé:

Studentky tlumočnického oboru [Čeština v komunikaci neslyšících](#) FF UK Praha pod vedením [Mgr. Radky Faltínové](#) ve spolupráci se [Střediskem pro pomoc studentům se specifickými nároky Teiresiás](#) MU v Brně v rámci konference [Universal Learning Design 2013 \(ULD13\)](#)

Moderátorky panelové diskuse:

[Bc. Marie Basovníková](#) (používala český znakový jazyk)

[Mgr. Tamara Kováčová](#) (používala mluvenou češtinu)

Účastníci na panelu:

Zástupci středisek pro pomoc studentům se speciálními vzdělávacími potřebami

MU v Brně: [Středisko pro pomoc studentům se specifickými nároky Teiresiás](#)

- [Mgr. Tomáš Sklenák](#)
- [PhDr. Petr Peňáz](#)

UK v Praze: [Informačně-poradenské centrum UK \(IPC RUK\), Kancelář pro studenty se speciálními potřebami](#)

- [Mgr. Jana Smolíková](#)

UK v Praze: FF UK, [Čeština v komunikaci neslyšících \(CNES\)](#)

- [Mgr. Andrea Hudáková, Ph.D.](#)

ČVUT v Praze: [Středisko pro podporu studentů se specifickými potřebami ČVUT ELSA](#)

- [Mgr. Barbora Čalkovská](#)

UP v Olomouci: [Centrum podpory studentům se specifickými potřebami](#)

- [Mgr. Lucia Pastieriková, Ph.D.](#)

Zástupce MŠMT ČR

Ing. Petr Valášek

¹ Zápis byl vyhotoven s použitím powerpointových prezentací poskytnutých účastníky panelu. Jednotliví účastníci panelu tento zápis neautorizovali.

Plénium:

dle prezenční listiny: 10 osob se sluchovým postižením, 46 osob bez sluchového postižení

Zapsaly:

Tereza Bízková, Kristýna Siková

Kontrolovala:

[Mgr. Andrea Hudáková, Ph.D.](#)

Kontext

Tato panelová diskuze navazuje na první panelovou diskuzi, která se konala 26. dubna 2012 v Praze. Více informací zde: <http://ucjtk.ff.cuni.cz/cnes/?q=node/606>

1. BLOK: Financování výzkumu a vysokých škol (odbor 32, [MŠMT ČR](#))

Prezentace: Ing. Petr Valášek

- Ukazatel F
 - o 4 oblasti
 - o Investiční
 - o programové finance
 - o Neinvestiční
 - o institucionální (80 %)
 - o sociální výdaje – doktorské stipendia, bytovací stipendia apod.
 - o Fond rozvoje VŠ – rozvojové projekty
 - o ostatní – mezinárodní aktivity studentů, fond F (Univerzita třetího věku...)

Informace vyplývající z dotazů z publika:

- Metodický pokyn: [Dodatek č. 2 o podpoře financování zvýšených nákladů studentů se specifickými potřebami](#)
 - Právní jistota financí
 - Úvaha o přesunu metodického pokynu do chystané reformy zákona → odpověď: ne, protože zákon zpracovává tým odborníků, norma takové výše nemůže zacházet do velkých detailů (jak by mělo probíhat vyplácení peněz)... Školy nemají zájem, aby dostávaly účelově vázané finance; v současné době je rozdělení peněz zaslaných vysokým školám v kompetenci těchto vysokých škol.
 - Co by centra potřebovala? (*dotaz na hosty v panelu*)
 - o [Středisko pro pomoc studentům se specifickými nároky Teiresiás](#)
 - o Celkově vysoké školy nemají jistotu, že finance dostanou.
 - o Masarykova univerzita sama rozhodne, jak přerozdělí finance od [MŠMT ČR](#).
 - o Je málo tlumočnicků a přepisovatelů.
 - o Problém: dnes neexistuje přepisovatel jako povolání ⇒ přepisovatelé nevyhledávají ucelené a dlouhodobé vzdělávání
 - o Celkově v ČR prostředky na pomoc studentům čerpá 13 vysokých škol. (Dnes na Panelu sedí pouze 4 zástupci.

- [Středisko pro podporu studentů se specifickými potřebami ČVUT ELSA](#)
 - Do 2011 bylo možné čerpat finance na služby studentům se speciálními vzdělávacími potřebami pouze z rozvojových projektů. Dnes jsou jasně daná pravidla, už se nemusí čekat na přidělení projektů. To je výhoda.
 - Je jasná úroveň služeb a přehlednější situace.
- Kontrola přerozdělování financí na VŠ
 - V roce 2012 neproběhla žádná kontrola - musí být vytvořen systém kontroly. (Do budoucna to [MŠMT ČR](#) plánuje.)
- Mluví se tu o zprostředkování služeb STUDENTŮM, ale tyto služby jsou stejně pro vyučující, úředníky VŠ, spolužáky studentů se specifickými vzdělávacími potřebami atd.
- Financování služeb na soukromých vysokých školách
 - Na speciální prostředky pro studenty nedostávají finance od [MŠMT ČR](#). Některé školy vyčleňují finance na tyto prostředky jinou cestou. A tudíž tyto služby mohou také poskytovat.
- Je potřeba jedné zastřešující organizace, která by komunikovala s [MŠMT ČR](#) za všechna centra pro podporu studentů se specifickými vzdělávacími potřebami na VŠ
 - [PhDr. Petr Peňáz](#): „Nedávno vznikla Asociace poskytovatelů služeb pro studenty se specifickými potřebami.“
 - Profesní organizace
 - Plán: komunikace mezi sebou navzájem a výsledky předávat ministerstvu
 - Zatím se přípravný výbor asociace sešel 3x

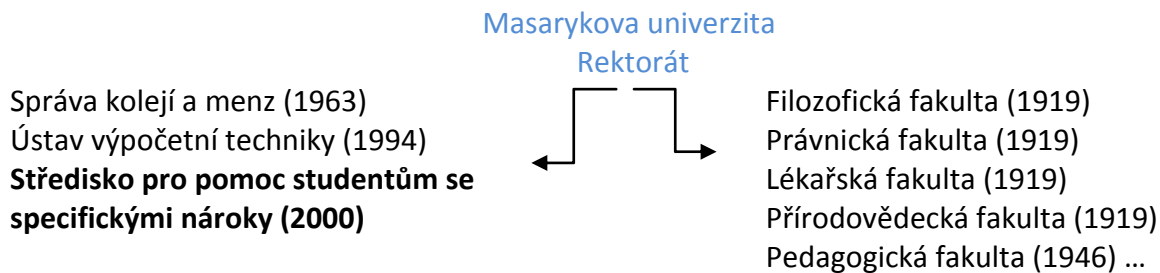
Spolupráce VŠ a [MŠMT ČR](#)

- [PhDr. Petr Peňáz](#): „V současné době probíhá spolupráce dobře. Situace v ČR je výjimečná oproti Evropě, jsme na dobré úrovni. Financování služeb pro studenty s handicapem se vyvíjí.“
- Jaká probíhá kontrola čerpání peněz, které vysoká škola od [MŠMT ČR](#) dostala?
 - Neprobíhá, je to v kompetenci škol, jak se rozhodnou s penězi zacházet.
 - [PhDr. Petr Peňáz](#) se snaží „zdola“ navrhnout možnost kontroly → *Asociace poskytovatelů služeb pro studenty se specifickými potřebami*, dodnes proběhly tři schůzky, doladují se stanovy.
- [Mgr. Barbora Čalkovská](#): „Situace ve financování je nová, dříve jsme hradili náklady [Centra informačních a poradenských služeb ČVUT](#) z rozvojových projektů. Od roku 2013 nám [MŠMT ČR](#) vyplácí účelově vázaný příspěvek (metodický pokyn).“
- Na stránkách [MŠMT ČR](#) lze najít seznam škol, které čerpají finance pro studenty s handicapem a v jaké výši. V současné době to je 13 VŠ.
- Metodický pokyn obsahuje pravidla, podle čeho provádět kontrolu financí. Například počet tlumočených hodin, natočené video z hodiny aj. – tyto parametry jsou lehce sledovatelné.

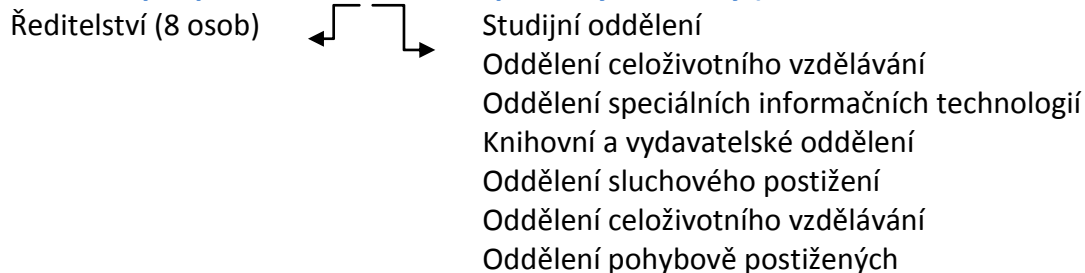
2. BLOK – Stručné představení center/středisek

Středisko pro pomoc studentům se specifickými nároky Teiresiás: PhDr. Petr Peňáz

- Servisní služby pro akademickou obec se sluchovým postižením na Masarykově univerzitě
- Masarykova univerzita byla založena roku 1919, má 9 fakult, navštěvuje ji 40 000 studentů, pracuje v ní 5 000 učitelů a zaměstnanců vs. Univerzita Karlova byla založena roku 1348, má 17 fakult, navštěvuje ji 50 000 studentů, pracuje v ní 12 000 zaměstnanců. Vs. Univerzita Palackého byla založena roku 1566, má 8 fakult, navštěvuje ji 23 000 studentů, pracuje v ní 2 500 zaměstnanců

Středisko pro pomoc studentům se specifickými nároky (Středisko Teiresiás, 46 osob)

Základní členění nabízených služeb:

- poradenství
 - o pedagogické poradenství
 - o psychologické poradenství
 - o vzájemné studentské poradenství
- praktický servis
 - o *soft services* (služby poskytované lidmi): právní služby, organizační a informační služby, pedagogické a psychologické služby, jazykové služby
 - o *hard services* (technologické služby): technologická podpora výuky

Právní služby

- servis na Masarykově univerzitě se řídí třemi interními dokumenty:
 - o [Směrnice o studiu osob se specifickými nároky](#)
 - o [Směrnice rektora o přístupnosti publikací osobám se specifickými smyslovými nároky](#)
 - o [Směrnice o postavení znakového jazyka a dalších komunikačních systémů sluchově postižených na Masarykově univerzitě](#)
- každý uchazeč se předem písemně vyjadřuje ke svým nárokům: standardní nárok se definuje jako případ, kdy uchazeč nevznáší specifický nárok
- za přístupnost výuky zodpovídá škola (prostřednictvím specializovaného pracoviště)

Pedagogické a psychologické služby

- kurzy českého jazyka jako prvního cizího jazyka pro sluchově postižené
- kurzy angličtiny a dalších cizích jazyků pro sluchově postižené
- kurzy amerického znakového jazyka (ASL), britského znakového jazyka (BSL) a SignWritingu
- kurzy vysokoškolské matematiky pro sluchově postižené
- kurzy programování a speciální výpočetní techniky pro sluchově postižené
- sport pro sluchově postižené
- zajištění účasti na meziuniverzitních a mezinárodních studentských výměnných pobytech a projektech pro sluchově postižené

Informace z odpovědí na otázky:

- 7 tlumočnicků interních, 10 tlumočnicků externích
- V Praze a v Brně je jiná situace, i kdyby v Brně byl dvojnásobný počet tlumočnicků, stále by jich nebyl dostatek.
- Tlumočnicka zajišťuje škola, tj. [Středisko pro pomoc studentům se specifickými nároky Teiresiás](#); u plánovaných akcí automaticky.
- Pro přepisovatele Masarykova univerzita zřídila program, Masarykova univerzita si sama školí přepisovatele.
- Objednané tlumočení student může odvolat SMSkou, e-mailem.
- Přípravy pro tlumočnický - zajišťuje [Středisko pro pomoc studentům se specifickými nároky Teiresiás](#).
- Kontrolu kvality zápisu a přepisu průběžně vykonává jeden pověřený pracovník střediska.
- Archivaci zápisu/přepisu předepisuje pokyn [MŠMT ČR](#)
- V současné době je [Středisko pro pomoc studentům se specifickými nároky Teiresiás](#) omezeno nedostatkem profesionálů, nemají jich dostatek (tlumočníci, přepisovatelé).
 - o Například většina přepisovatelů to nebere jako svou profesi → neabsolvují další vzdělávání, nevěnují se tomu profesionálně.
- Ideální stav by byl, kdyby VŠ komunikovaly mezi sebou → *Asociace poskytovatelů služeb pro studenty se specifickými potřebami*, poté VŠ by kontaktovaly se svými požadavky [MŠMT ČR](#). (Obdoba Asociace univerzit třetího věku.)
- Ve financování není zohledněno, zdali studenti, kteří využívají tlumočení, jsou všichni v jedné třídě (10 studentů na 1 tlumočnicka), nebo je každý student zvlášť (10 studentů na 10 tlumočnicků).
 - o Na oboru [Čeština v komunikaci neslyšících \(CNES\)](#) je asi nejvíce studentů se sluchovým postižením v jedné třídě v rámci ČR, a to 3 – 4 studenti, ale nemají stejné komunikační potřeby, takže není možné jim jednoduše dát „dohromady“ jednu službu.

Obor Čeština v komunikaci neslyšících: [Mgr. Andrea Hudáková, Ph.D.](#)

- [Univerzita Karlova v Praze](#) → [Filozofická fakulta](#) → [Ústav českého jazyka a teorie komunikace](#) → [Obor Čeština v komunikaci neslyšících](#)

Stručné představení střediska, základní charakteristika

- **obor** [Čeština v komunikaci neslyšících](#)
- založen **1998** (experimentální výuka od r. 1996)
- od začátku: **neslyšící a nedoslýchaví studenti a pedagogové** → od r. 1998 služby pro tyto studenty a pedagogy
- **od r. 2012: služby pro celou FF UK** (na FF je momentálně 16 neslyšících a nedoslýchavých studentů, na celé UK v Praze jich je 26; obor CNES by byl schopný poskytovat své služby všem neslyšícím a nedoslýchavým studentům UK v Praze)
- bakalářský obor (1 a 2obor), magisterský, navazující magisterský obor (pedagogický, tlumočnický) → **vyškolení tlumočníci, pedagogové a odborníci** na komunikaci neslyšících a nedoslýchavých osob
- **metodické** centrum
- podpora **komunity** Neslyšících, identity a sebeuvědomění, výzkum českého znakového jazyka
- souhrnně o službách pro neslyšící a nedoslýchavé studenty FF UK v Praze zajišťovaných oborem CNES zde: <http://ucjtk.ff.cuni.cz/cnes/?q=node/709>

Organizační struktura

- **vedoucí oboru** (normální učební úvazek odborného asistenta + zástupkyně ředitelky ÚČJTK + funkční diagnostika...)
- **koordinátorka** tlumočnických služeb → koordinátorka všech služeb
- **tlumočníci** – cca 1,5 úvazku + DPP (jedna z našich specializací v bakalářském studiu je specializace tlumočnická; v současné době se snažíme o akreditaci navazujícího magisterského oboru pro tlumočnický: čeština - český znakový jazyk)
- **přepisovatelé** – DPP z [Centra zprostředkování simultánního přepisu České unie neslyšících](#)
- **zapisovatelé** – studenti (náležitě vyškolení; cca 2x ročně probíhají jejich schůzky, workshop a připravuje se na toto téma jedna bakalářská práce)
- **vysvětlovatelé/asistenti** – studenti
- **pedagogové** – spolupráce s tlumočníky, přepisovateli, zapisovateli, doučování, nadstandardní konzultace, individuální výuka

Portfolio klientů

- neslyšící a nedoslýchaví studenti
 - o **absolventi cca 20 + 1 Erasmus**
 - o **zanechal cca 14**
 - o **studuje 15 obor CNES +1 jiný obor na FF UK v Praze** (9 uživatelů znakového jazyka + 7 uživatelů mluveného jazyka)
 - o spolužáci
- neslyšící pedagogové
 - o cca 2,5 úvazku + DPP
 - o vyučující, kolegové
- o veřejnost
 - o Neslyšící komunita
 - o akademická komunita

- široká veřejnost

Spolupráce

- v rámci FF UK
 - kontaktní osoba
 - studijní oddělení, další oddělení
 - [Mediatéka](#)
- v rámci UK
 - [Informačně-poradenské centrum UK \(IPC RUK\), Kancelář pro studenty se speciálními potřebami](#)
 - [FTVS](#)
- školy, organizace a instituce v rámci ČR i mimo ni (i díky našim studentům, absolventům a pedagogům, kteří v nich pracují)
- naši studenti a absolventi

Informačně-poradenské centrum UK (IPC RUK), Kancelář pro studenty se speciálními potřebami: [Mgr. Jana Smolíková](#)

- **Systém podpurných služeb: decentralizovaný model** = služby jsou zajišťovány **více subjekty zároveň**
 - **Kancelář pro studenty se speciálními potřebami** IPC UK
 - **kontaktní osoby** na příslušných fakultách (**17 fakult**)
 - **studijní oddělení** příslušných fakult
 - **specializovaná pracoviště a poradny**
 - **individuální subjekty podpory** – vyučující

- [Kancelář pro studenty se speciálními potřebami](#); IPC UK
 - koordinační, konzultační, informační, evidenční, koncepční a metodickou pomoc a podporu pro studenty se speciálními potřebami
 - spolupráce s jednotlivými pracovišti systému podpory těchto studentů

Centralizované služby:

- Asistence při studiu
- Tlumočnické a zapisovatelské služby
- Digitalizace studijních textů
- Sportovní aktivity
- Výuka angličtiny pro studenty se SP – [Mediatéka](#) (FF UK)

Poskytování tlumočnických a zapisovatelských služeb

- Tlumočnické služby: kontaktní osoba – student – tlumočnick
- Zapisovatelské služby: studenti v rámci asistence při studiu
- Přepisovatelské služby: [Centrum zprostředkování simultánního přepisu České unie neslyšících](#)

Počet studentů s postižením na UK je k 31. 10. 2012 (školní rok 2012/2013)

- 139 evidovaných studentů
- 26 studentů se sluchovým postižením

Středisko pro podporu studentů se specifickými potřebami ČVUT ELSA:

Mgr. Barbora Čalkovská

- **Vznik 1. 7. 2012** sloučením dvou pracovišť:
 - **Handicap poradna**
 - [Centrum informačních a poradenských služeb ČVUT](#)
 - **Centrum pro podporu samostatného studia zrakově postižených TEREZA**
 - [ČVUT - Katedra matematiky - Fakulta jaderná a fyzikálně inženýrská](#)

Organizační struktura

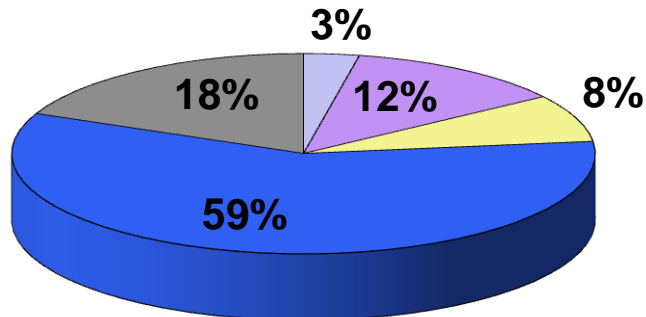
- **Rektorát**
 - odbor pro studium a studentské záležitosti
 - celouniverzitní působnost
 - cíl: sjednocení aktivit univerzity
 - **nová legislativa [MŠMT ČR](#) – Minimální standardy v „Dodatku č. 2“**

Metodický pokyn č. 1/2012 o podpoře studentů se specifickými potřebami na ČVUT v Praze

Pracovníci střediska

- 4 interní pracovníci
- 1 externí pracovník - spolupráce s externími dodavateli služeb
- Žádný neslyšící pracovník
- Žádný interní tlumočnick - objednávky tlumočení v [České komoře tlumočnicků znakového jazyka](#)
- simultánní přepis [Centrum zprostředkování simultánního přepisu České unie neslyšících](#)

Studenti se specifickými potřebami 2011/12 – 65 celkem

- Student se zrakovým postižením
- Student se sluchovým postižením
- Student se pohybovým postižením
- Student se specifickou poruchou učení
- Student s PP nebo chronickým onemocněním

Studenti se sluchovým postižením

- ak. rok 2011/12 (celkem vykázaných 65 studentů, z toho 8 se sluchovým postižením)
 - o 1 student v kategorii uživatel znakového jazyka (Fakulta biomedicínského inženýrství)
 - o 7 studentů v kategorii uživatel verbálního jazyka (4 Fakulta biomedicínského inženýrství, 1 Fakulta strojní, 1 Fakulta dopravní, 1 Fakulta jaderného a fyzikálního inženýrství)
- ak. rok 2012/13 (celkem vykázaných 53 studentů, z toho 2 se sluchovým postižením)
 - o 2 studenti v kategorii uživatel verbálního jazyka (1 Fakulta dopravní, 1 Fakulta stavební)

Evidence studentů

- Uchazeči
 - o přihláška ke studiu
 - o diagnostika potřeb
 - o modifikované přijímací řízení
- Studenti
 - o Zápis ke studiu a specifikace služeb
 - o Uzavře se „Dohoda o poskytování servisních opatření studentovi se specifickými potřebami na ČVUT“ viz [Metodický pokyn č. 1/2012 o podpoře studentů se specifickými potřebami na ČVUT v Praze](#)
 - o

Služby střediska

Standardy poskytovaných služeb dle [MŠMT ČR](#)

- Digitalizační a knihovnický servis
- Vizualizační a zapisovatelský servis
- Tlumočnický servis
- Asistenční servis

Služby pro studenty se sluchovým postižením

- Vizualizační a zapisovatelský servis
 - Simultánní vizualizační zápis
 - Obsahový zápis
 - Artikulační tlumočení
 - Znakovaná čeština
- Tlumočnický servis
 - Tlumočení do a z českého znakového jazyka
- Komunikace s vyučujícími
- Jazykové konzultace při editaci publikovatelného textu
- Individuální výuka – organizační zajištění
- Technická podpora – indukční smyčky

Financování podpory studentů se sluchovým postižením na ČVUT

Od r. 2013 pouze z účelově vázaného příspěvku „F“ [MŠMT ČR](#)

V minulých letech z rozvojových projektů [MŠMT ČR](#)

- V r. 2012 přechod na nový model financování
- Výhled na r. 2014 – Institucionální rozvojový plán ČVUT
- Investice k bezbariérovým úpravám – sponzoři

Centrum podpory studentům se specifickými potřebami UP v Olomouci: [Mgr. Lucia Pastieriková, Ph.D.](#)

Představení střediska

- Název: Centrum pomoci handicapovaným
- vznik 1996 (Katedra speciální pedagogiky Pedagogické fakulty UP v Olomouci)
- klientela – všichni studenti se znevýhodněním
- **ZMĚNY 2012**
 - **název** (*Centrum pomoci handicapovaným – Centrum podpory studentů se specifickými potřebami*)
 - **legislativa** (směrnice B3-11/11-SR, 28. 11. 2011; statut B1-12/2-HN; 18. 9. 2012)
 - financování (*příspěvek z [MŠMT ČR](#) + projektová činnost*)

Struktura centra

- **rektor UP**
 - **prorektor pro studijní záležitosti**
 - **centrum**
 - ředitel Centra a jeho zástupce

- ▶ **koordinátoři** (1 - zrakové postižení, 1 - sluchové postižení, 1 - porucha hybnosti, 2 - NKS, SPU, chronické nemoci, 2 – FTK (Fakulta tělesné kultury))
- ▶ **poskytovatelé služeb**

Poskytované služby:

- **osobní asistence**
- *tlumočení do znakového jazyka či znakované češtiny, orální tlumočení, asistence při zajišťování mobility*
- **adaptace studijních materiálů**
- *skenování, převod černotisku do Braillova písma, přepis zvukových záznamů přednášek a seminářů, zvětšování textů, finální digitalizace a tisk, audiozáznamy studijních textů, simultánní přepis*
- **konzultační činnost**
- **metodická pomoc, diagnostika a diferenciální diagnostika**
- **materiální a technické zabezpečení**
- **publikační činnost**
- **školící činnost**
- **grantová činnost...**

Klienti Centra – dle specifických potřeb – aktuální stav k 31. 10. 2012:

- **Počet uchazečů na 8 fakult UP pro akademický rok 2012/2013 byl 157:**
 - z toho 24 se zrakovým postižením, 27 se sluchovým postižením, 41 s poruchou hybnosti, 52 se SPU, 13 s psychickou nemocí
 - **Uchazeči dle fakult (8)**
 - **Pedagogická fakulta** – 48 studentů se SVP (všechny kategorie)
 - **Filozofická fakulta** – 34 studentů se SVP (všechny kategorie, nejvíc D a C)
 - **Přírodovědecká fakulta** – 25 studentů se SVP (nejvíc se sluchovým postižením)
 - **Fakulta tělesné kultury** – 20 studentů se SVP (všechny kategorie, nejvíc s poruchou hybnosti)
 - **Právnícká fakulta** – 10 studentů se SVP (bez kategorie E)
 - **Lékařská fakulta** – 10 studentů se SVP (bez kategorie E, 1 uchazeč se ZP)
 - **Cyrilometodějská teologická fakulta** – 7 studenti se SVP (bez kategorie B)
 - **Fakulta zdravotních věd** – 3 studenti se SVP (všichni SPU)

Studenti se sluchovým postižením na UP v Olomouci

- 22 studentů
 - z toho B1: 13 studentů (nedoslýchaví – mluvený jazyk)
 - a B2: 9 studentů (neslyšící – znakový jazyk)

Služby pro studenty se SP:

- Tlumočení do a ze znakového jazyka
- Orální tlumočení
- Zápis přednášek/simultánní přepis

- Konzultace
- Pomoc při zajištění praxí
- Stylistická úprava textů (závěrečné práce, seminární práce)
- Zajištění tlumočnických služeb i na mimoškolních aktivitách (exkurze, lyžařský kurz...)

Personální zajištění služeb pro studenty se SP

- koordinátory (*koordinátor pro studenty se SP, 2 koordinátoři působící na FTK UP*) - kvalifikace
- tlumočníci (*1 interní, několik externí*) - kvalifikace
- zapisovatelé přednášek (studenti) – kvalifikace

Způsob financování:

- Příspěvek z [MŠMT ČR](#)
- Název ESF projektu:
- **Rozšíření možností při přijímání a studiu osob se specifickými vzdělávacími potřebami 6/2012 – 5/2015**

Klíčové aktivity:

1. **Proškolení studentů se SVP na UP v Olomouci** (*průvodce studiem, v AJ, ve ZJ*)
2. **Proškolení akademických pracovníků UP** (*metodiky pro jednotlivé kategorie postižení*)
3. **Proškolení ostatních pracovníků UP**
(*koleje, menzy, studijní referentky, sekretářky, rektorát, knihovny, CVT... cca 300 pracovníků UP*)
4. **Poradenské a vzdělávací služby studentů se SVP a ze sociálně znevýhodněného prostředí a poradenství v rámci inovace studijních programů** (*zaměření i na cizí jazyky*)
5. **Zpřístupňování studijního prostředí pro studenty se SVP a zajišťování servisních služeb** (*odstraňování architektonických bariér, poskytování pomůcek, výukové prostory...*)

3. BLOK: Služby: tlumočení

Centrum podpory studentům se specifickými potřebami UP v Olomouci: [Mgr. Lucia Pastieriková, Ph.D.](#)

- koordinátor zajišťuje tlumočení, přepis, zápis
 - o vždy na začátku semestru se domluví s daným studentem na službách, které bude potřebovat
- Student kontaktuje koordinátora
- Koordinátor zajišťuje i odvolává tlumočnicka
- Přípravy tlumočnickovi zasílá student i vyučující
- Evaluace neprovádějí, přímo se ptají studentů, jak jsou se službami spokojeni

Středisko pro podporu studentů se specifickými potřebami ČVUT ELSA:

[Mgr. Barbora Čalkovská](#)

- koordinátor kontaktuje [Českou komoru tlumočnicků znakového jazyka](#)

- student nahlásí koordinátorovi hodiny, na které bude potřebovat tlumočení (podle rozvrhu)
- nedaří se jim zajišťovat tlumočnický na všechny hodiny
- Student může odvolat tlumočení, ale musí koordinátora o tom informovat 24 hodin předem.
- Koordinátor získává přípravy od vyučujících pro tlumočnicka (někdo je poskytuje, někdo ne)
- Seznámení s pravidly komunikace (student, vyučující, spolužáci atd...)
- Studenti se vyjadřují ke kvalitě – většinou kladné hodnocení.
- Přípravy zajišťuje [Středisko pro podporu studentů se specifickými potřebami ČVUT ELSA](#)

Informačně-poradenské centrum UK (IPC RUK), Kancelář pro studenty se speciálními potřebami: [Mgr. Jana Smolíková](#)

- Tlumočení, zápis, přepis zajišťuje kontaktní osoba na fakultě nebo student se domlouvá s tlumočnickem sám
- V kanceláři se řeší všechny věci spojené se službami
 - o Proplacení peněz
 - o Počet hodin
- Tlumočníci externí (externí profesní organizace) - [Centrum zprostředkování tlumočnicků pro neslyšící – CZTN](#)
- Přepisovatele objednávání z [Centra zprostředkování simultánního přepisu České unie neslyšících](#)
- Hodnocení služeb neprobíhá – v budoucnu proběhne dotazníkový výzkum

Obor Čeština v komunikaci neslyšících: [Mgr. Andrea Hudáková, Ph.D.](#)

- Souhrnně o službách pro neslyšící a nedoslýchavé studenty FF UK v Praze zajišťovaných oborem CNES zde: <http://ucjtk.ff.cuni.cz/cnes/?q=node/709>
- 1,5 úvazku na tlumočení
 - o 3 tlumočníci po 0,5 úvazku
 - o Díky tomu je zajištěna flexibilita tlumočnicků
- Mimo interních tlumočnicků zajišťování i externí tlumočníci
- S tlumočením na dálku zatím nemáme žádné zkušenosti.
- Neslyšící tlumočníci
- Hodnocení tlumočnicků
 - o Schůzky se studenty, pedagogy, se spolužáky
- Supervize tlumočení – rozebírání zpětně nastalou situaci
 - o Externí supervizor tlumočnick
 - o Probíhá jednou za čas
- Přepisovatelé objednávání z [Centra zprostředkování simultánního přepisu České unie neslyšících](#)
- Studenti mají právo na tlumočnickou službu u všech typů studia (denní, dálkové, celoživotní vzdělávání)

- Nově služba SlidesLive.com: začali jsme nahrávat některé přednášky, následně je titulkujeme a zveřejňujeme k prohlížení v synchronizovaném spojení s promítanou prezentací např.: <http://slideslive.com/w/38889802/html5>

Středisko pro pomoc studentům se specifickými nároky Teiresiás: PhDr. Petr Peňáz

- Velký rozsah poskytovaných služeb
 - o Dispečink
 - dispečink tlumočnických služeb: [RNDr. Jiří Pecl, Ph.D.](#)
 - dispečink zapisovatelských služeb: [Bc. Dana Peňázová](#)
 - o 13 pracovníků
- Pravidelně organizovaná výuka – přes informační systém dispečer vidí, jaký předmět si daný student zapsal, a díky tomu, může službu zajistit.
- Tlumočení lze rušit v dostatečném předstihu přes e-mail či SMS, pokud se zruší po lhůtě, osoba, která má zrušení tlumočení na vině hradí náklady.
- Dispečer zajišťuje přípravy
 - o Některé přípravy vyučujících dostupné v informačním systému MU (tlumočnick si je může stáhnout)
- Zaměstnáno 7 tlumočnicků na plný úvazek, 6 – 7 tisíc tlumočených hodin za rok
- Zpětnou vazbu zjišťuje dispečer u studentů, tak u vyučujících.
- Směrnice týkající se zajištění tlumočnicka: Tlumočnick se může zajistit pouze v denním nebo dálkovém typu studia, na celoživotní vzdělávání to neplatí.

Financování tlumočnicků pro celoživotní vzdělávání

VŠ na něj nedostávají z [MŠMT ČR](#) finance, ale [Středisko pro pomoc studentům se specifickými nároky Teiresiás](#) a obor [Čeština v komunikaci neslyšících](#) tyto služby poskytují.

Kvalifikace a vzdělávání tlumočnicků

[Středisko pro podporu studentů se specifickými potřebami ČVUT ELSA](#): [Mgr. Barbora Čalkovská](#)

- Tlumočníci objednávaní v [České komoře tlumočnicků znakového jazyka \(ČKTZJ\)](#)
 - o ČKTZJ ručí za kvalitu
 - o Požadavek ČVUT na odbornost tlumočnicka
- Do budoucna bychom rádi zpracovali slovník technických termínů

[Obor Čeština v komunikaci neslyšících: Mgr. Andrea Hudáková, Ph.D.](#)

- U interních tlumočnicků vyžadováno další odborné vzdělávání a vědecká činnost
- Standardní konkurz (min. bc. program, praxe, osoba prošla vzdělávacím programem pro tlumočnický)

[Středisko pro pomoc studentům se specifickými nároky Teiresiás: PhDr. Petr Peňáz](#)

- Internisté
- Zpočátku brali tlumočnický, kteří měli praxi, v současné době se tlumočníci musejí dále vzdělávat (OPVK program, spolupráce s [Českou komorou tlumočnicků znakového jazyka](#))
- Nově přijatí tlumočníci: praxe + vzdělávání

4. BLOK: Služby: Přepisovatelské a zapisovatelské služby

- Letos proběhl první kurz pro přepisovatele, který organizovala [ČUN](#) a MU.
- Přepisování je nová disciplína v ČR, v Evropě i v USA.
- Přepis už nemusí být jen jednostranný – od přepisovatele k neslyšícímu/nedoslychavému studentovi. Díky novým technologiím může student se sluchovým postižením sledovat přepis ve svém komunikačním zařízení a zároveň do něj psát své dotazy, připomínky apod. Jakmile přepisovatel vidí text od studenta, přečte jej nahlas a vyučující dotaz od studenta se sluchovým postižením zodpoví. ([Polygraf](#))

[Středisko pro pomoc studentům se specifickými nároky Teiresiás: PhDr. Petr Peňáz](#)

- 10 přepisovatelů externistů + 1 internista
 - o Přepisovatel musí splnit kritéria Střediska Teiresiás: rychlost psaní všemi deseti, proškolení
- Přepisovatelé se řídí stejnými pravidly jako tlumočníci
- Dispečer přepisovatelů nesmí být zároveň přepisovatelem, mohlo by to budit dojem, že si sám sobě vytváří pravidla na míru.
- Dispečink: [Bc. Dana Peňázová](#)
- Přepisovatelů je nedostatek, proto si MU školí přepisovatele sama.
- [Polygraf](#)

Obor Čeština v komunikaci neslyšících: [Mgr. Andrea Hudáková, Ph.D.](#)

- Obdoba MU
- Přepis začal v lednu 2011 experimentálně (při dni otevřených dveří, při přijímacích zkouškách), od akademického roku 2011/2012 zcela standardně
- Interní přepisovatel není, všichni přepisovatelé jsou z [Centra zprostředkování simultánního přepisu České unie neslyšících](#)
- Tato služba je určená studentům, kteří preferují psanou češtinu.
- Přípravy se většinou přepisovatelům nestíhají zasílat, ale naším cílem je, aby přepisovatelé dostávali stejné přípravy jako tlumočníci
 - o Kvalifikace přepisovatelů: rychlost psaní sama o sobě nestačí, setkáváme se s těmito problémy: pomalé psaní, gramatické a pravopisné chyby, neznalost tématu → při vynechávání nedávají texty smysl
- Zatím nevyužíváme systém [Polygraf](#), ale chtěli bychom na něj přejít
- Titulování
 - o ve výuce se často pouštějí filmy → v roce 2012 jsme začali experimentálně s jejich titulováním → jsme schopni tuto službu rozšířit

Informačně-poradenské centrum UK (IPC RUK), Kancelář pro studenty se speciálními potřebami: [Mgr. Jana Smolíková](#)

- studentovi se sluchovým postižením zapisují studenti (spolužáci), kteří jsou placeni formou stipendia
- přepisovatelé z [Centra zprostředkování simultánního přepisu České unie neslyšících](#) zajišťují přepis na vyučování
- Kancelář zajišťuje semináře pro uchazeče o studium a akce pro studenty 1. ročníku

Středisko pro podporu studentů se specifickými potřebami ČVUT ELSA: [Mgr. Barbora Čalkovská](#)

- Přepisovatelé z [Centra zprostředkování simultánního přepisu České unie neslyšících](#)
- Zápis zapisují studenti (spolužáci), student zašle zápis studentovi se sluchovým postižením a na středisko.
 - o Kontrola a archivace
 - o Pokud má učitel zájem, může text autorizovat
- Autorizaci textu provádí středisko

Centrum podpory studentům se specifickými potřebami UP v Olomouci: [Mgr. Lucia Pastieriková, Ph.D.](#)

- Kontrolu zápisu provádí koordinátor
- Zkontrolovaný zápis je do druhého dne přístupný studentovi se sluchovým postižením.
- Zapisovatelé – studenti, doktorandi
- S přepisem jsme začali minulý týden

- Požadavky na přepisovatele: 250 – 400 úhozů/ minutu + ovládání gramatických a pravopisných pravidel
- Objednání přepisovatele zajišťuje koordinátor (obdobně jako objednávání tlumočnicka)

Přepis X zápis

- Přepis: snaha zachytit mluvenou češtinu do psané podoby
- Zápis: je zaměřen na obsah promluvy
- Zdali se bude přepis archiovat a/nebo poskytovat studentům, nebo ne je rozhodnutí mluvčího, protože jde o jeho projev, na který se vztahují autorská práva.

Poskytování tlumočnicka a přepisovatele zároveň

Středisko pro pomoc studentům se specifickými nároky Teiresiás: PhDr. Petr Peňáz

- Tyto dvě služby zároveň neposkytuje.
- V reálném světě to probíhá tak, že v jedné třídě jsou dva studenti se sluchovým postižením, jeden student se sluchovým postižením si objedná tlumočnicka a druhý student se sluchovým postižením přepisovatele.
- Interní zapisovatelé 2 – 3 osoby.
- Pokud není přepisovatel interní je nevýhoda, že se věnuje i jiné práci, není dostatečně flexibilní. V případě potřeby externí zapisovatelé většinou nejsou dostupní.

Obor Čeština v komunikaci neslyšících: Mgr. Andrea Hudáková, Ph.D.

- Přepis: student si v reálném čase čte na plátně/na obrazovce promluvu mluvčího, ale jakmile text zmizí, už se k němu student nevrací (stejně jako v reálném čase jiní studenti sledují tlumočnicka a k jeho projevu se také už nevracejí)
 - V roce 2012 jsme uskutečnili 150 hodin přepisů, to by neuživilo interního zaměstnance
- Zápis: zápis o tom, co se ve výuce dělo:
 - pověřený student píše zápis při výuce, doma jej edituje, popř. doplňuje hypertextové odkazy, schémata, obrázky apod.,
 - zápis posílá pedagogovi, od kterého se vyžaduje kontrola zápisu z hodiny, příp. jeho úprava (pro pedagogy je to i jistá forma zpětné vazby),
 - student by měl obdržet zápis nejpozději den před následující hodinou daného předmětu
- Jednotlivci poskytujeme zároveň tlumočení + zápis a přepis + zápis; pokud je ve třídě více studentů s různými komunikačními potřebami, tak samozřejmě souběžně běží tlumočení + přepis + zápis.

Centrum podpory studentům se specifickými potřebami UP v Olomouci: Mgr. Lucia Pastieriková, Ph.D.

- „Před týdnem jsme spustili službu přepisování.“
- „Nemáme stanovená žádná kritéria (počet úhozů za minutu, kvalifikace).“

Středisko pro podporu studentů se specifickými potřebami ČVUT ELSA: [Mgr. Barbora Čalkovská](#)

- 1 externí přepisovatel (studentka)
- Interní přepisyvatelé nemají, chtějí to vyřešit tak, že by zaměstnali studenta doktorandského programu jako přepisyvatelé

Jaké mají přepisyvatelé nedostatky?

- Chyby v gramatice a pravopisu
- Nízká dovednost logického shrnutí
- Nízká znalost dané látky a problematiky

Vzdělávání přepisyvatelů začalo teprve před 5 lety.

- pronesl [PhDr. Petr Peňáz](#)
- Přepisyvatelé jsou lidé, kteří umí rychle psát. Jsou zvyklí opisovat, ne poslouchat.
- Spolupráce MU a [ČUN](#) – systematické vzdělávání přepisyvatelů

5. Blok: Další služby

Středisko pro pomoc studentům se specifickými nároky Teiresiás: [PhDr. Petr Peňáz](#)

- Výuka českého jazyka pro neslyšící – 4 semestry
- Výuka matematiky, programování, sportovní aktivity
- Poradenský servis
- Individuální výuka

Obor Čeština v komunikaci neslyšících: [Mgr. Andrea Hudáková, Ph.D.](#)

- V několika učebnách jsou indukční smyčky.
- V roce 2012 jsme do některých pracoven koupili světelnou signalizaci klepání na dveře a kouře.
- V roce 2012 jsme nakoupili pro nedoslýchavé studenty FF UK v Praze 4 sady FM systému [Scola](#) → 4 studenti je mají v dlouhodobé výpůjčce.
- V roce 2012 jsme začali s digitalizací a archivací starých filmů z komunity Neslyšících.
- Plánujeme nákup software [NewtonDictate](#).
- Plánujeme, že začneme využívat některé on-line služby (přepis, tlumočení).
- Ve studijním plánu máme povinnou doplňkovou češtinu pro neslyšící, můžeme ji poskytovat komukoli z UK v Praze.

Informačně-poradenské centrum UK (IPC RUK), Kancelář pro studenty se speciálními potřebami: [Mgr. Jana Smolíková](#)

- Poskytují: přepis, zápis, tlumočení
- Sportovní aktivity
- Jazykové centrum – [Mediatéka](#)
- [NewtonDictate](#)
- Možnost zapůjčení počítače
- Tisk materiálů na výuku má student se sluchovým postižením zdarma

[Středisko pro podporu studentů se specifickými potřebami ČVUT ELSA: \[Mgr. Barbora Čalkovská\]\(#\)](#)

- K zapůjčení indukční smyčka
- Středisko poskytuje studentům konzultace pro opravu zveřejňovaných prací (oprava nepřesného vyjádření v českém jazyce)

[Centrum podpory studentům se specifickými potřebami UP v Olomouci: \[Mgr. Lucia Pastieriková, Ph.D.\]\(#\)](#)

- Poskytují: Sportovní aktivity, jazyk, úprava psaného textu – redakční práce

Language Support (Cizí pojem od Tamyry Kováčové, který se užívá v zahraničí)

- Něco jako jazykový tutor, který studenta vede a pomáhá mu po jazykové stránce
- Pomoc s opravováním studentských prací tak, že student s koučem si sednou nad opravovanou práci, student si sám práci opraví, zjistí proč tomu tak je a zároveň si osvojuje pravidla toho daného jazyka
- Situace v ČR:

[Centrum podpory studentům se specifickými potřebami UP v Olomouci: \[Mgr. Lucia Pastieriková, Ph.D.\]\(#\)](#)

- Oprava ve smyslu redakční práce (student si práci sám neopravuje, někdo si práci přečte a chyby v češtině opraví)

[Středisko pro podporu studentů se specifickými potřebami ČVUT ELSA: \[Mgr. Barbora Čalkovská\]\(#\)](#)

- kombinace obou přístupů: pořádné semináře ke tvorbě bakalářských prací + redakční úprava studentských prací

[Informačně-poradenské centrum UK \(IPC RUK\), Kancelář pro studenty se speciálními potřebami: \[Mgr. Jana Smolíková\]\(#\)](#)

- redakční práce i spolupráce se studentem/asistentem při korektuře odborného textu, který napsal student se sluchovým postižením

[Obor Čeština v komunikaci neslyšících: \[Mgr. Andrea Hudáková, Ph.D.\]\(#\)](#)

- v povinném studijním plánu seminář Odborný text a odborný styl
- plus pro neslyšící studenty povinný předmět Doplňková čeština

[Středisko pro pomoc studentům se specifickými nároky Teiresiás: \[PhDr. Petr Peňáz\]\(#\)](#)

- individuální přístup
- redakční práce
- metodické vedení
- výuka českého jazyka

6. BLOK: Závěr: Přání a vize do budoucna od hostů v publiku

- „V průběhu pěti let věřím, že se přepisování významně posune a bude i více profesionálních tlumočnicků.“
- Od studentky se sluchovým postižením bylo proneseno přání, aby se tlumočené hodiny nahrávaly. Doma si následně nahranou hodinu může v klidu pustit a zároveň procházet zápis, co v něm je napsáno.
- Přání na on-line přepis a tomu odpovídající vespělé technické vybavení.
- Aby se informační schůzky s vyučujícími, kteří budou učit neslyšící a nedoslýchavé studenty, konaly za přítomnosti studenta se sluchovým postižením. Poté má student jistotu, které informace ohledně komunikace a potřeb osob se sluchovým postižením atd. vyučující zná. Navíc student sám může vyučujícímu říci, co mu vyhovuje, či nevyhovuje.
- Bylo proneseno přání, abychom se tu za tři roky sešli a nemuseli jsme říkat a řešit,
 - o že vyučující řekl, že tlumočnick ve vyučování může být, ale bude stát někde stranou, ne vedle něj,
 - o že studenti nepůjdou do skupiny s neslyšícím studentem, protože budou muset posílat prezentace tři dny předem,
 - o že se peníze nedostávají k lidem, kterým jsou určené, což jsou tlumočníci, učitelé, přepisovatelé, zapisovatelé, studenti atd., např. na studenta filologie by měl stát VŠ ročně zasílat 9 000 €. Za ně by měly být poskytnuty náležitě služby v náležitém rozsahu a kvalitě.

Asociace poskytovatelů služeb pro studenty se specifickými potřebami

- [PhDr. Petr Peňáz](#) prezentoval vize a přání Asociace:
- Řádnými členy mohou být vysoké školy, které poskytují služby studentům se specifickými vzdělávacími potřebami.
- Na společných jednáních se počítá s hosty, na jednání lze přizvat kohokoliv a kdokoli z přítomných se může k danému tématu vyjádřit.
- Spolupráce s expertními pracovišti ([Čeština v komunikaci neslyšících](#), [Česká komora tlumočnicků znakového jazyka...](#)) – příprava a vzdělávání profesionálů.